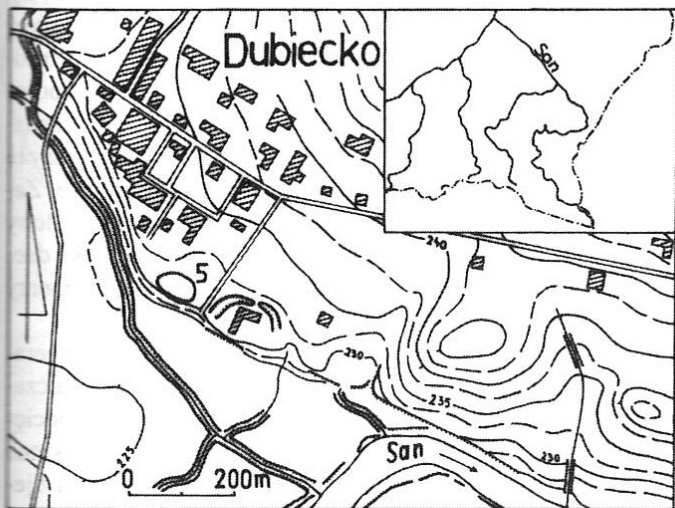

Wojciech Poradyło

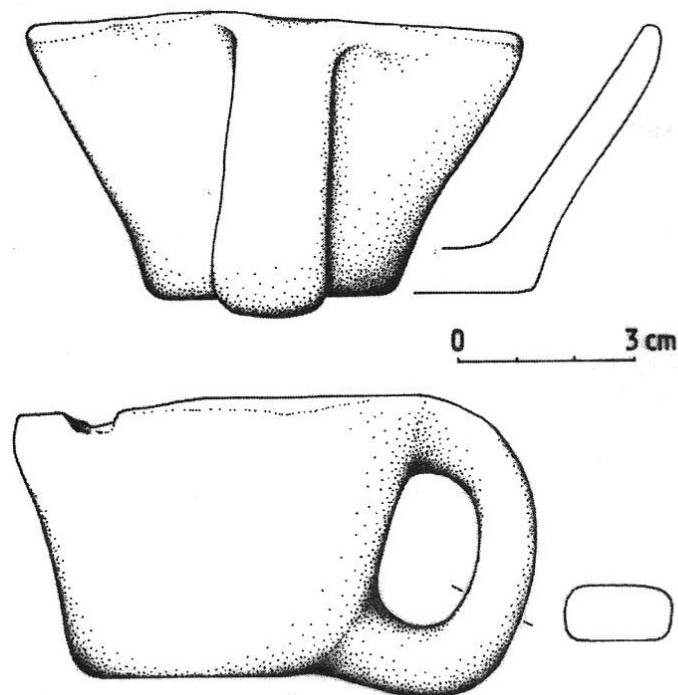
Znalezisko dackiej czaszy z Dubiecka (stan. 5), woj. Przemyśl

W maju 1993 roku do zbiorów Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej trafiły dwa krzemienne sierpy (M. Gedl 1995, ryc. 10), żelazny grot i fragmentarycznie zachowany miecz¹ oraz 35 fragmentów naczyń glinianych. Zabytki te pozyskano od Roberta Szybiaka z Dubiecka, zajmującego się kolekcjonowaniem znalezisk geologicznych i paleontologicznych. Wszystkie przedmioty reprezentują dość znaczną wartość poznawczą. Wśród przekazanej do przemyskiego muzeum ceramiki szczególną uwagę zwraca niemal kompletnie zachowane małe naczynie, które należy określić jako dacką czaszę (ryc 2; 3). Zgodnie z relacją kolekcjonera, naczynie to miał on znaleźć razem z pozostałymi skorupami (m.in. ryc. 4; 5) w czasie kopania dołu na wapno w 1991 roku. Jeśli wierzyć przekazanym informacjom, to skorupy zostały znalezione na głębokości około 2,5 m w warstwie piasku. Oprócz fragmentów ceramiki miały występować także kości zwierzęce.

Ryc. 1. Dubiecko, gm. loco, woj. Przemyśl. Lokalizacja stanowiska 5
Abb. 1. Dubiecko, Wojw. Przemyśl. Lage der Fundstelle
Рис. 1. Дубецко, гм. одноим., воев. Перемышль. Локализация памятника 5

W trakcie inspekcji terenowej² udało się ustalić, że wspomniany dół na wapno został wykopany w obrębie stanowiska archeologicznego, oznaczonego jako Dubiecko, gm. loco, stan. 5 (AZP 108–80/25)³. Stanowisko zlokalizowane jest na krawędzi wysokiej, lewobrzeżnej terasy nadzalewowej Sanu, w odległości nieco ponad 100 m na zachód od zamku w Dubiecku (ryc. 1).

Ryc. 2. Dubiecko, woj. Przemyśl, stan. 5. Czasza dacka
Abb. 2. Dubiecko, Wojw. Przemyśl. Casca dacica
Рис.2. Дубецко, гм. одноим., воев. Перемышль, пам. 5. Дакская чаша

² Inspekcji terenowej dokonali mgr mgr Andrzej Koperski i Adam Kostek.

³ Stanowisko zostało odkryte w kwietniu 1986 roku przez prof. dr hab. Michała Parczewskiego.

¹ Materiał w opracowaniu mgr. Marcina Biborskiego z Instytutu Archeologii UJ w Krakowie.

Ryc. 3. Dubiecko, woj. Przemyśl, stan. 5. Czasza dacka.

Fot. J. Gruntowicz

Abb. 3. Dubiecko, Wojw. Przemyśl. Casca dacică

Рис. 3. Дубецко, гм. одноим., воєв. Перемишль, пам. 5. Дакська чаша. Фото Й. Грунтови́ч

Ponieważ fragmenty naczyń znaleziono na dużej głębokości i, jak można przypuszczać po rozmiarach owego dołu na wapno, na niewielkiej powierzchni, należałoby się zastanowić nad charakterem znaleziska. Z analizy pozyskanej ceramiki nie wynika jednak, by mogło tu chodzić o zespół zwarty. Wydaje się, że materiał ten jest zróżnicowany chronologicznie i kulturowo.

Najliczniejsze są fragmenty naczyń, które należy wiązać z grupą tarnobrzeską (m.in. ryc. 4:2–6). Mają one gładkie powierzchnie barwy brązowej, szarej, ciemnoszarej, szarobrunatnej lub szarżółtawej. Prawie we wszystkich przypadkach do schudzenia gliny użyto czarnego tłucznia kamiennego, najpewniej rogowca. Tego rodzaju domieszka uchodzi w środkowym i górnym dorzeczu Sanu za typową dla ceramiki grupy tarnobrzeskiej (M. Parczewski 1979, s. 137, 141, przyp. 3; M. Gedl 1994, s. 23). Pojedyncze skorupy zawierają domieszkę drobnziarnistej miki lub tłucznia kamiennego o białej barwie (ryc. 4:2). Dwa fragmenty są ornamentowane. Pierwszy z nich, pochodzący z czerpaka, względnie z niewielkiej miseczki o dwustożkowatym brzuscu oraz wyodrębnionej i rozchylonej szyjce, zdobiony jest w górnej partii brzusca, powyżej załomu parami guzków i ukośnymi pasmami nacięć (ryc. 4:2). Motyw zdobienia ceramiki za pomocą nacięć nie jest zbyt rozpowszechniony w grupie tarnobrzeskiej. Kilka naczyń dekorowanych tą techniką stwierdzono na cmentarzysku w Bachórze-Chodorówce, gm. Dynów (M. Gedl 1994, s. 101, tabl. XVII, 9, s. 178, tabl. LV, 13, s. 188, tabl. LXI, 1, s. 244, tabl. LXXXVI, 9). Chronologię grobów, w których wystąpiły one na cmentarzysku, należy najpewniej odnosić do schyłku epoki brązu i być może początków wczesnej epoki żelaza (M. Gedl 1994, s. 56). Drugi z fragmentów zdobiony jest w górnej partii zaokrąglonego brzusca szeregiem niezbyt szerokich, pionowych kresk rytych (ryc. 4:4). Szyjka naczynia jest wyodrębniona. Podobnie dekorowane naczynia znaleziono między innymi na pobliskim, położonym nieco bardziej na zachód cmentarzysku w Bachórze-Chodorówce (M. Gedl 1994, tabl. XXX, 4, LXV, 9, XCIV, 19, CV, 13). Na cmentarzysku tym bardziej precyzyjne datowanie posiada jednak tylko ornament szero-

kich, pionowych żłobków, którego występowanie trzeba łączyć z III okresem epoki brązu (M. Gedl 1994, s. 27). Pionowe kreski ryte nie mają natomiast istotniejszego znaczenia dla ustaleń chronologicznych i mogą występować także w późniejszych okresach, aż po schyłek epoki brązu. Można więc sądzić, że datowanie ceramiki grupy tarnobrzeskiej z Dubiecka należy ograniczyć do epoki brązu. Brak bowiem podstaw, które pozwalałyby wiązać omawiany materiał ze schyłkową fazą tego ugrupowania.

Nie jest natomiast jasne, czy z grupą tarnobrzeską można łączyć 8 fragmentów bardzo dużego naczynia o brzegu wychylonym na zewnątrz (ryc. 4:1). Jego powierzchnia jest gładka, choć nieco nierówna, barwy szarokremowej, wewnątrz miejscami ciemnoszarej. Wykonano go z gliny schudzonej typową dla grupy tarnobrzeskiej domieszką czarnego tłucznia kamiennego.

Fragmenty kolejnego naczynia z Dubiecka reprezentują formę typową już dla kultury przeworskiej (ryc. 5). Dwustożkowaty brzusiec o ostrym załomie, odchylony na zewnątrz brzeg i wyodrębnione dno pozwalają zaliczyć go do wyróżnionego przez T. Lianę typu II/3 (1970, s. 439). Niekiedy tego rodzaju naczynia, ze względu na niewielkie rozmiary, są określane mianem profilowanych czarek (K. Godłowski 1977, s. 140). Podkreślić należy, że kształtem nawiązują jednak do waz. Naczynie z Dubiecka posiada gładką powierzchnię, wewnątrz barwy szarej, na zewnątrz niejednorodnej: przy krawędzi ciemnoszarej, na brzuscu szarej i szarobrunatnej, przy dnie miejscami ceglastej. Gлина, z której wylepiono wazkę, zawiera średnioziarnistą domieszkę najpewniej z pokruszonej, słabo wypalanej gliny. Naczynia tego typu są formą długotrwałą. Na Górnym Śląsku pojawiają się już w fazie B₁, a masowo występują na stanowiskach ze stadium B₂ i z wczesnej fazy młodszego okresu rzymskiego, wychodząc z użycia w ciągu fazy C₂ (K. Godłowski 1977, s. 140–141).

Poza wspomnianą wcześniej dacką czaszą (ryc. 2; 3), którą dokładnie omówiono poniżej, pozostałe 10 fragmentów naczyń przekazanych do przemyskiego muzeum jest trudnych do precyzyjnego określenia kulturowego i chronologicznego. Jednoznacznie można więc stwierdzić, że omawiany materiał ceramiczny z Dubiecka nie stanowi zespołu zwartego — jest silnie zróżnicowany chronologicznie. Zaprezentowane poszczególne grupy zabytków należałoby traktować oddzielnie. Jeśli chodzi o kontekst znaleziska dackiej czaszy, to być może trzeba brać tu pod uwagę fragmenty czarki, najpewniej związanej z kulturą przeworską.

Bez wątpienia najciekawszym naczyniem spośród ceramiki z Dubiecka jest zachowana prawie w całości dacka czasza (ryc. 2; 3). Ma ona kształt ściętego stożka o lekko podciętych do środka ściankach przy dnie. Masywne, prostokątne w przekroju poprzecznym ucho łączy krawędź naczynia z jego dnem. Rozmiary czaszy należy określić jako niewielkie: wysokość — 4,9 cm, średnica wylewu — 7,0–8,5 cm, średnica dna — 4,2 cm. Powierzchnia naczynia jest gładka, generalnie przy dnie szara, natomiast przy krawędzi kremowoszara. Gлина zawiera domieszkę schudzającą w postaci drobnziarnistego (średnica ziaren najczęściej poniżej 1 mm) tłucznia kamiennego o czarnej barwie, najprawdopodobniej z rogowca.

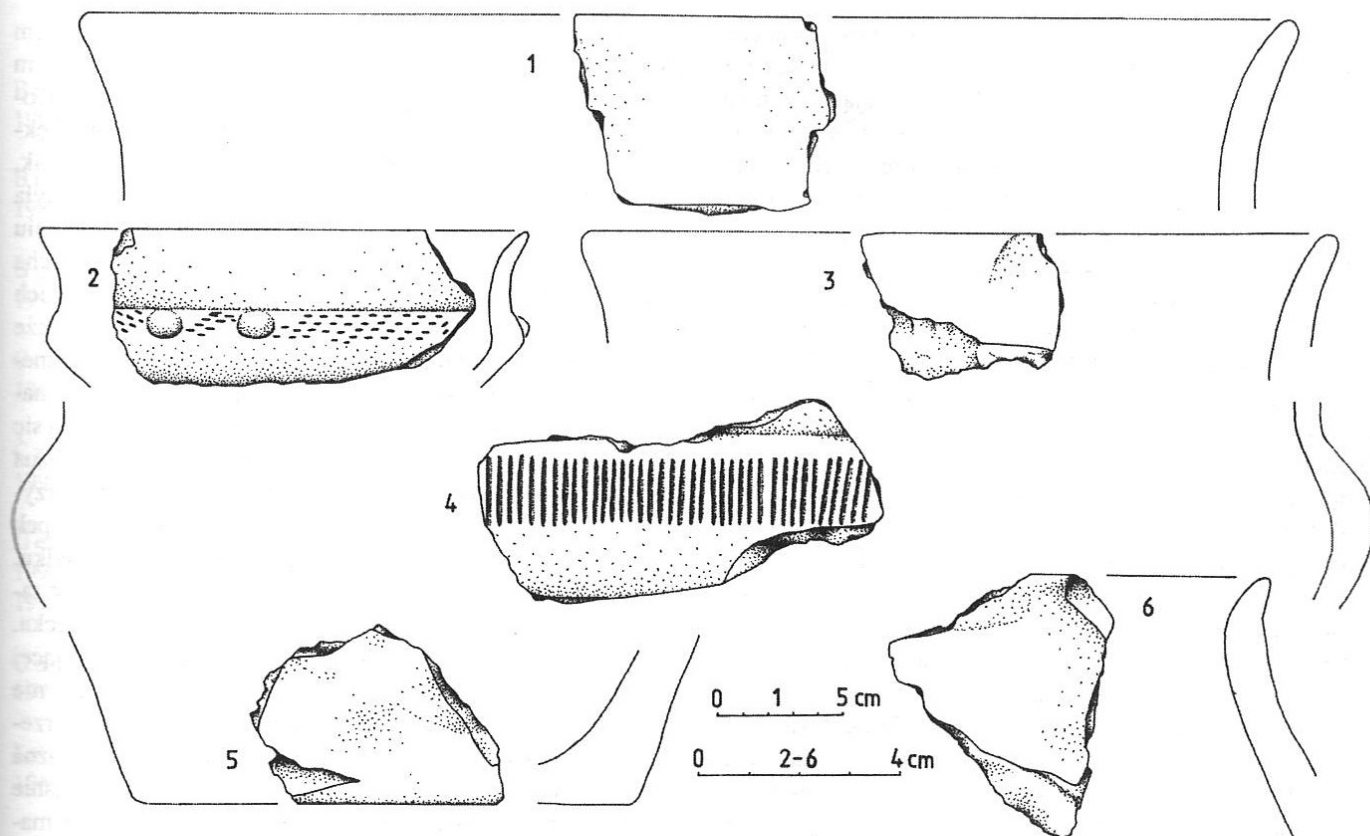

Рис. 4. Dubiecko, woj. Przemyśl, stan. 5. Ceramika grupy tarnobrzezkiej

Abb. 4. Dubiecko, Wojw. Przemyśl. Keramik der Tarnobrzeg-Gruppe

Рис. 4. Дубецко, гм. одноим., воев. Перемышль, пам. 5. Керамика тарнобжегской группы

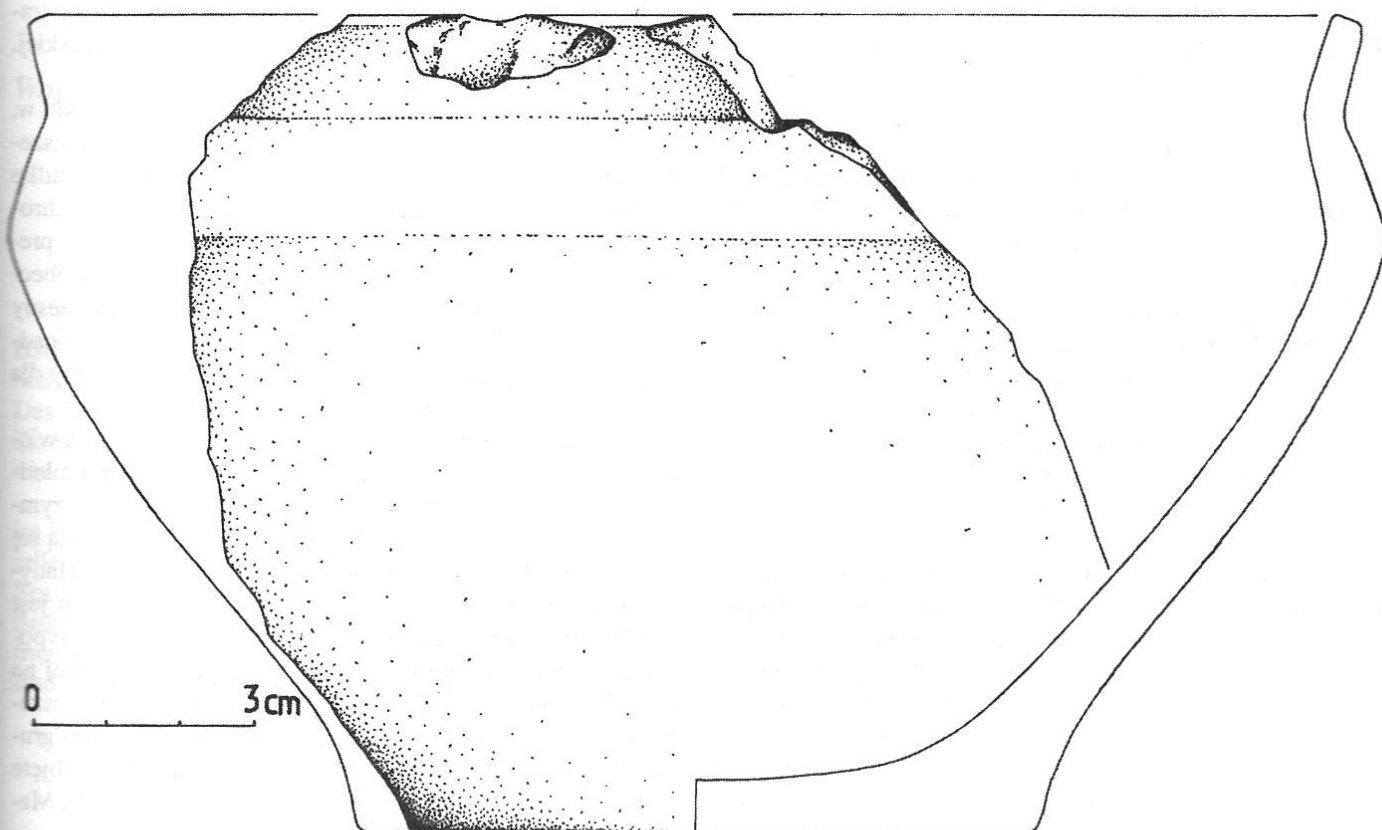

Рис. 5. Dubiecko, woj. Przemyśl, stan. 5. Fragmenty naczynia kultury przeworskiej

Abb. 5. Dubiecko, Wojw. Przemyśl. Gefäß der Przeworsk-Kultur

Рис. 5. Дубецко, гм. одноим., воев. Перемышль, пам. 5. Фрагменты сосудов пшеворской культуры

Czasze o formach analogicznych do opisanej powyżej uchodzą za typowe dla kultury geto-dackiej (I. H. Crişan 1969, s. 153–160, tabl. XLVI–XLVII). Pojawiają się w fazie klasycznej tego ugrupowania, datowanej na I w. p.n.e. i I w. n.e. (I. H. Crişan 1969, s. 153, 156). Mimo że na ten właśnie czas przypada ich największe upowszechnienie, są formą długotrwałą, występującą także w okresie rzymskim, a nawet w V w. n.e. (I. H. Crişan 1969, s. 158). Znane są m.in. z zespołów kultury Militari-Chilia (Gh. Bichir 1980, ryc. 7:7; 8:4; 10:7) oraz z kultury Sintana de Mureş-Czerniachów (I. Ioniţă 1966, ryc. 15:2, 3, 6; s. 206; V. Palade 1980, s. 234–237; ryc. 4; 5:2–6, 8–12; 6:8, 10, 13, 16). Znaleźiska dackich czasz nie ograniczają się do terytoriów rdzennie geto-dackich. Stwierdzono je bowiem na dackim grodzisku w Małej Kopani nad górną Cisą (W. G. Kotigoroško 1989, s. 40; tabl. I, 31, 37–51; IX, 1–2, 4–5) oraz w tzw. celto-dackim horyzoncie znalezisk z południowo-zachodniej Słowacji (A. Točík 1959, ryc. 323:8; 325:1, 2; s. 862, 867). Występują też wśród podobnych materiałów ze wschodniej Słowacji, gdzie ujawniono je na grodzisku w Zemplinie (B. Benadik 1965, ryc. 12:2; s. 79) i pobliskim cmentarzysku kurhanowym (V. Budinský-Krička, M. Lamiová-Schmiedlová 1990, s. 270, ryc. 24, tabl. XXII, 10). Ukształtowanie się mieszanego dacko-celtyckiego osadnictwa na północnych obrzeżach Kotliny Karpackiej wiąże się z okresem po klęsce Bojów i Taurysków zadanej im około roku 60 p.n.e. przez Daków Burebisty (B. Benadik 1965, s. 90–91). Czasze wraz z innymi formami naczyń, w tym toczonymi na kole garncarskim, stanowią ponadto element o dackim rodowodzie w zespołach kultury lipickiej (M. Śmiszko 1932, s. 34, 121; tabl. XII, 4). Pojawiają się także w kulturze puchowskiej, choć upowszechniają się tam stosunkowo późno, bo dopiero we wczesnym okresie rzymskim (K. Pieta 1982, ryc. 10; s. 103–104). Znane są też z rejonu podkrakowskiego, gdzie występują wśród mieszanych „puchowsko-przeworskich” materiałów osadowych z wczesnego okresu rzymskiego (K. Pieta 1982, s. 104). Czasze dackie sporadycznie spotykane są ponadto na osadach grupy tynieckiej, datowanych na LT D oraz w zespołach kultury przeworskiej z wczesnego okresu rzymskiego z terenu Małopolski i Śląska (R. Madyda-Legutko 1996, s. 63). Najbliższym terytorialnie do Dubiecka jest znalezisko dackiej czaszy, dokonane w warstwie humusu na stan. 4 w Solinie, woj. Krosno (J. Strupiechowski 1968, s. 210; ryc. 7; R. Madyda-Legutko 1996, s. 53, 63; tabl. XV, 11). Okaz ten nie stanowi jednak dokładnej analogii do naczynia z Dubiecka. Osadę w Solinie, na której znaleziono czaszę, należy zaliczyć do wyróżnionych przez R. Madydę-Legutko materiałów typu Wietrzno-Solina (1995, s. 38, mapa 3; 1996, s. 51–54). Ich przynależność kulturowa, mimo pewnych nawiązań w ceramice do kultury przeworskiej i lipickiej, pozostaje niejasna. Osady z materiałami typu Wietrzno-Solina trzeba datować na wczesny okres rzymski, najpewniej wraz z fazą C_{1a}.

Czasza z Dubiecka została wylepiona z gliny schudzanej domieszką czarnego tłucznia kamiennego. Jak już wcześniej wspomniano, domieszka taka występuje pospolicie w cera-

mice grupy tarnobrzeskiej nad górnym i środkowym Sanem (M. Parczewski 1979, s. 137, 141, przyp. 3). Na dużym cmentarzysku z epoki brązu w Bachórze-Chodorówce w Kotlinie Dynowskiej stwierdzono ją w masie ceramicznej większości naczyń (M. Gedl 1994, s. 23). Nie wydaje się jednak, by tego rodzaju forma naczynia, co czasza z Dubiecka, była typowa dla ceramiki grupy tarnobrzeskiej. W ugrupowaniu tym występują wprawdzie stożkowate czepaki, ale ich ucha są taśmowate, wysoko wystają ponad krawędź naczynia a ich drugi koniec nigdy nie dochodzi do dna. Różnią się także ukształtowaniem ścianek, które nie mają charakterystycznego podcięcia przy dnie. Niektóre egzemplarze posiadają nawet ścianki lekko uwypuklone na zewnątrz, czym zbliżają się do czepaków półkulistych. Większych podobieństw można dopatrzeć się jedynie w czepaku pochodzącym z cmentarzyska w Grodzisku Dolnym (stan. 1), woj. Rzeszów (S. Czopek 1996, s. 134; tabl. XXVII, 10). Jednak i w tym przypadku, jak można sądzić na podstawie rekonstrukcji, ucho jest taśmowate, o wiele mniej masywne niż u czaszy z Dubiecka. Trzeba więc stwierdzić, że używania domieszki schudzającej w postaci czarnego tłucznia kamiennego (rogowca?) nie można ograniczać wyłącznie do ceramiki grupy tarnobrzeskiej. Nie kwestionując wcześniejszych spostrzeżeń, można się zastanawiać, czy pojedyncze skorupy zawierające właśnie domieszkę czarnego tłucznia i występujące w kontekście materiałów celtyckich na stan. 32 w Pakoszówce, woj. Krosno (A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1993–1994, s. 179), nie są wyrazem podobnego zjawiska co czasza z Dubiecka. Można przypuszczać, że naczynia z omawianą domieszką były wytwarzane i użytkowane także w czasach późniejszych niż tradycyjnie przyjmowany okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Z pewnością jednak miało to ograniczony charakter.

Czasze dackie są formą długotrwałą, występującą od I w. p.n.e. aż po V w. n.e. W okresie tym nie wykazują większego zróżnicowania pod względem kształtów. W przypadku czaszy z Dubiecka być może pewną wskazówką co do chronologii jest fragmentarycznie zachowana wazka (ryc. 5), prezentująca formę typową dla kultury przeworskiej. Jej obecność może sugerować datowanie również czaszy na wczesny okres rzymski. Za chronologią taką przemawiać może ponadto prostokątny przekrój ucha, bardziej charakterystyczny dla czasz młodszych (V. Palade 1980, s. 235).

Niewątpliwie znalezisko dackiej czaszy z Dubiecka wiąże się z szerszym zjawiskiem kulturowym. U schyłku młodszego okresu przedrzymskiego i we wczesnym okresie rzymskim w strefie polskich Karpat i w Małopolsce pojawiają się mianowicie elementy związane z kręgiem dackim (R. Madyda-Legutko 1996, s. 61–66). Przejawem tego procesu jest między innymi występowanie pojedynczych naczyń typowych dla kultury dackiej oraz ornamentyki plastycznej na ceramice. Oddziaływania kręgu dackiego obejmowały obszary zróżnicowane kulturowo. Najwcześniej docierały do grupy tynieckiej, natomiast dorzecze Sanu zostało nimi objęte najpewniej dopiero we wczesnym okresie rzymskim (R. Madyda-Legutko 1996, s. 65).

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Benadik B.
1965 *Die spätlaténezeitliche Siedlung von Zemplín in der Ostslowakei*, „Germania”, t. 43, s. 63–91.
- Bichir Gh.
1980 *Chronologie et datation de la civilisation Militari-Chilia*, „Dacia”, NS, t. 24, s. 157–180.
- Budinský-Krička V., Lamiová-Schmiedlová M.
1990 *A late 1st century B. C.-2nd century A. D. cemetery at Zemplín*, „Slov. Arch.”, t. 38/2, s. 245–344.
- Crișan I. H.
1969 *Ceramica daco-getică cu specială privire la Transilvania*, București.
- Czopek S.
1996 *Grupa tarnobrzaska nad środkowym Sanem i dolnym Wisłokiem. Studium osadniczo-kulturowe*, Rzeszów.
- Gedl M.
1994 *Cmentarzysko z epoki brązu w Bachórze-Chodorówce*, Kraków.
1995 *Badania archeologiczne we wschodniej części Pogórza Dynowskiego*, „RPrzemyski”, t. 31, z. 1 — Archeologia, s. 23–46.
- Godłowski K.
1977 *Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku (część II)*, „Mat. Star. i Wcz.”, t. 4, s. 7–237.
- Ioniță I.
1966 *Contribuții la cultura Sîntana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul Republicii Socialiste România*, „Arheologia Moldovei”, t. 4, s. 189–259.
- Kotigoroško W. G.
1989 *Gorodišča rubeža našoj ery v verchnem Potisi*, „Slov. Arch.”, t. 37/1, s. 21–67.
- Liana T.
1970 *Chronologia względna kultury przeworskiej we wczesnym okresie rzymskim*, „WA”, t. 35, z. 4, s. 429–491.
- Madyda-Legutko R.
1995 *Zróżnicowanie kulturowe polskiej strefy beskidzkiej w okresie lateńskim i rzymskim. Katalog stanowisk*, Kraków.
1996 *Zróżnicowanie kulturowe polskiej strefy beskidzkiej w okresie lateńskim i rzymskim*, Kraków.
- Muzyczuk A., Pohorska-Kleja E.
1993–1994 *Badania sondażowe na stanowisku 32 w Pakoszówce, gmina Sanok, województwo krośnieńskie*, „AAC”, t. 32, s. 167–181.
- Palade V.
1980 *Éléments géto-daces dans le site Sîntana de Mureș de Bîrlad-Valea Seača*, „Dacia”, NS, t. 24, s. 223–253.
- Parczewski M.
1979 *Badania archeologiczne na stanowisku 16 w Bachórze, gm. Dynów, woj. Przemyśl*, „MSROA”, t. 10, s. 135–141.
- Pieta K.
1982 *Die Púchov-Kultur*, Nitra.
- Strupiechowski J.
1968 *Sprawozdanie z archeologicznych badań ratowniczych w Sołinie pow. Lesko w 1966 roku*, „MSROA”, t. 6, s. 207–217.
- Śmiszko M.
1932 *Kultury wczesnego okresu epoki cesarstwa rzymskiego w Małopolsce Wschodniej*, Lwów.
- Točík A.
1959 *K otázke osídlenia juhozápadného Slovenska na zlome letopočtu*, „AR”, t. 11, s. 841–874.

Wojciech Poradyło

Sog. casca dacică von Dubiecko (Fundstelle 5), Wojw. Przemyśl

(Zusammenfassung)

In 1993 Jahre während der Bauarbeiten wurde von einem Bauer eine Grube mit zahlreichen Scherben entdeckt. Vermutlich sie liegt im Bereich der Fundstelle 5 im Dorf Dubiecko. Das Fundmaterial (35 Scherben) wird heute im Museum in Przemyśl aufbewahrt. Die Fundstelle liegt am linken Ufer von San (Abb. 1).

Die Keramik stellt kein geschlossener Komplex dar; im Material zeichnen sich einige chronologische und kulturelle Unterschiede ab. Die Mehrheit der Scherben zeigt klare Bezüge zur Tarnobrzeg-Gruppe (Abb. 4: 2-6) und gehört der Bronzezeit an. Zu den Przeworsk-Kultur Waren gehört eine fragmentarisch erhaltene Schale (Abb. 5). Ähnliche Schalen sind vereinzelt in der Stufe B1 anzutreffen; sie treten vor al-

lem in der Stufe B2 auf und sind bis in den frühen Abschnitt der jüngeren Kaiserzeit belegt.

Besondere Beachtung verdient ein kegelförmiges Gefäß, das mit einer massiven Öse versehen ist. Es handelt sich hier um eine sog. casca dacică (Abb. 2; 3). Ähnliche Formen sind im geto-dakischen Milieu typisch. Sie sind in der Zeitspanne von 1. Jh. v. Chr. bis 1. Jh. n. Chr. üblich, vereinzelt treten sie auch später auf. Diese Gefäße tauchen überwiegend im Fundstoff des keltisch-dakischen Kulturkreises im nördlichen Bereich des Karpatenbeckens auf, bekannt sind aber auch in der Puchov- und Lipica-Kultur, ferner in der Zone der polnischen Karpaten und Kleipolen. Die sog. casca dacică von Dubiecko ist eher der früheren Kaiserzeit zuweisbar.

Находка дакской чаши в Дубецке (пам. 5), воев. Перемышль

Резюме

В 1993 году один из жителей Дубецка передал в музей в Перемышле среди иных вещей коллекцию из 35 фрагментов глиняных сосудов. Согласно его сообщению, керамику он обнаружил лично во время рытья ямы под известь на глубине около 2,5 м в слое песка. Благодаря осмотру территории, удалось установить, что упомянутая яма была вкопана на территории археологического памятника — Дубецко, гм. одноименная, пам. 5. Памятник расположен на краю высокой, левобережной надпойменной террасы Сана (рис. 1).

Результаты анализа керамики не подтверждают того, что она являлась единым комплексом. Материал этот дифференцирован хронологически и в плане культурной принадлежности. Наиболее многочисленны фрагменты сосудов, которые следует связывать с тарнобжегской группой (рис. 4:2–6). Их датировка ограничивается эпохой бронзы. Форма, характерная для пшеворской культуры, представлена вазой, сохранившейся фрагментарно (рис. 5). Сосуды этого

типа появляются уже в фазе В₁, а массово выступают на памятниках с этапа В₂ и ранней фазы раннеримского времени.

Наиболее интересной находкой среди переданной керамики является почти полностью сохранившаяся дакская чаша (рис. 2, 3). Она имеет форму усеченного конуса с массивным ухом, которое соединяет край сосуда с его днищем. Чаши подобного типа считаются характерными для гето-дакской культуры. Их наибольшее распространение приходится на классическую фазу этой культурной общности (I в. до н.э. — I в. н.э.), хотя выступают они и позднее, в римское время. Дакские чаши появляются также в смешанных кельто-дакских материалах, происходящих с северных окраин Карпатской котловины. Наконец, известны они в комплексах культуры Пухув и Липице. Достигала они и зоны польских Карпат, и территории Малопольши. Чашу из Дубецка, с большей вероятностью, следует датировать раннеримским периодом.